

PÄÄSTÖVÄHENNYS- OHJELMAT

HIILINEUTRAALI GRANI 2035

KH 14.3.2022

LUONNOS

Yhdyskuntatoimen päästövähennysohjelma 2022

Vihreä kaupunkirakenne ja liikenne

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen perustuu siihen, että kestävä liikkuminen on Kauniaisissa kilpailukykyistä ja houkuttelevaa.	Asemien läheisyydessä priorisoidaan asuinkerrostalohankkeita.		Maankäyttö
Olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ohjataan tukemaan kestäviä kulkutapoja.	Tuetaan pyöräilyä kaavamääräyksillä.	Kaavamääräyksiin pyöriensäilytys per asuineliö.	Maankäyttö
	Huomioidaan olemassa oleva pyöräilyinfra ja joukkoliikennereitit sekä pysäkit kaavoitushankkeiden suunnittelutyössä.		Maankäyttö
	Kehitetään pyöräilyinfraa: Rantaradanbaana.	Baanan rakentamis-suunnitelma valmis.	Kuntatekniikka
	Edistetään kiinteistöjen sähköautojen latausasemien ja pyöräpysäköinnin (myös latauspisteet) kokonais-suunnitelmien toteuttamista yhteistyössä muiden toimialojen kanssa.	Työryhmä perustettu ja suunnitelma tehty vuoden 2022 aikana.	Tilakeskus Ympäristötoimi
Rakentamisen ohjauksella saavutetaan energia- tehokkaita ja kestäviä rakennusratkaisuja sekä kannustetaan uusiutuvan energian paikalliseen tuotantoon.	Pyritään nostamaan keskusteluun ja pohdintaan esim. Rakennusosien vaihdettavuus ja rakennuksen suunniteltu käyttöikä.	Ennakkoneuvottelussa pyydetään esittämään rakennuksen suunniteltu käyttöikä ja pyydetään esittämään, miten se on otettu suunnittelussa huomioon.	Rakennusvalvonta
	Luvituksen yhteydessä kiinnitetään huomiota energiamuotoon ja otetaan keskusteluun uusiutuvan energian mahdollisuus.	Ennakkoneuvottelussa otetaan keskusteluun energiamuodon valinta ja haastetaan rakentajia pohtimaan valintoja uusiutuvan energian näkökulmasta.	Rakennusvalvonta
	Luvituksen kautta edistetään hukkalämmön hyödyntämistä kaukolämpöverkossa.	Tarkka reitti kl-runkolinjalle on luvitettu/hyväksytty vuoden 2022 aikana.	Kuntatekniikka
	Asemakaavahankkeiden suunnittelu-ohjauksessa ohjataan kestäviin ratkaisuihin.	Kestävät ratkaisut mukaan keskusteluihin suunnittelun alkuvaiheessa.	Maankäyttö
	Tontinluovutuksissa ohjataan energiatehokkaisiin ratkaisuihin.		Maankäyttö

Yhdyskuntatoimen päästövähennysohjelma 2022

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Viherympäristöjä ja -rakenteita sovitetaan yhteen kestäväällä tavalla kaupungin tiivistämistavoitteiden kanssa.	Istutettavan tontinosan viherrakentamisen vaatimus luvituksen yhteydessä. Kiinnitetään huomiota vehreän kaupunkikuvan säilymiseen.	Edellytetään korvaavia istutuksia niin että rakentamisen yhteydessä katunäkymän vehreys säilyy mahdollisimman muuttumattomana.	Rakennusvalvonta
	Kiinnitetään huomiota tontin pintamateriaalivalintoihin luvituksen yhteydessä.	Edellytetään mahdollisuuksien mukaan vettä läpäiseviä pintamateriaaleja lupasuunnitelmissa ja toteutuksessa.	Rakennusvalvonta
	Kasavuoren A-siiven rakennushanke suunnitellaan mahdollisimman energia- tehokkaaksi ja ympäristöystävälliseksi lähdelämpöratkaisulla ja puuelementti- rakentamisella.	Suunnittelussa asetetut tavoitearvot ja energialuokka (A). Toteutunut kulutus ja toteutunut energialuokka.	Tilakeskus
	Uuden alakoulun hankesuunnittelun suunnittelussa linjataan energia- tehokkuus-tavoitteet ja edistetään puurakentamisen vaihtoehtoa.	Suunnittelussa asetetut tavoitearvot ja energialuokka (A). Toteutunut kulutus ja toteutunut energialuokka.	Tilakeskus
Lisätään tietoisuutta viherympäristöjen ja niiden rakenteiden roolista hiilinieluinä ja varastoina sekä keinoina ilmastomuutoksen sopeutumisessa.	Kaavojen vaikutusten arviointiin mukaan automaattisesti vaikutukset hiilivarastoon ja viherkertoimeen.	Kaavaselostuksessa oma kohtansa vaikutusten arvioinnissa.	Maankäyttö

Kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto

Kaupungin tilojen käyttö on tehokasta ja joustavaa.	Kasavuoren A-siiven rakennushankkeessa suunnitellaan yhteiskäyttötiloja lukiolle ja kansalaisopistolle.	Tarkastelu tulee tehdä hankesuunnittelun ja luonnossuunnittelun tarkastusten yhteydessä.	Tilakeskus
Energian tuotanto on vähähiilistä ja uusiutuvaa ja sitä tuotetaan paikallisesti.	Tammikummun päiväkodin energia- tehokkuus-hankesuunnitelman mukaiset ratkaisut toteutetaan ja hankitaan aurinkosähkö-paneelien hankkiminen (nykyinen Villa Anemone).	Energiatehokkuus-hankesuunnitelman mukaiset ratkaisut sisältyvät suunnitelmiin ja urakkahintaan. Poikkeuksena aurinkosähköpaneelien hankkiminen, joka on optiona. Se voidaan toteuttaa tarvittaessa erillisenä hankkeena.	Tilakeskus
	Toteutetaan PTS:n mukaisia erillisiä energiatehokkuuteen tähtäviä toimenpiteitä resurssien puitteissa.	Työohjelman toteutuman seuraaminen.	Tilakeskus
Rakennusten energia- tehokkuutta parannetaan.	Tarkistetaan kiinteistöjen yöajan ilman- vaihdon käyttöaikoja, ilmamääriä ja painesuhteita.	Asiaa pilotoidaan ja seurataan keväällä 2022, jatkotoimenpiteet sovitaan sisäilmatyöryhmässä.	Tilakeskus
	Jäähallin tekniikan ajanmukaistaminen ja muuttaminen energiatehokkaaksi.	Toteutussuunnittelu alkaa 2022.	Tilakeskus
Kaupungin henkilöstö ja tilojen käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita energiansäästöissä.	Ekotukihenkilöiden ja henkilökunnan ohjeistaminen energiaa säästäviin käytäntöihin.	Energiaa säästävistä toimista viestitään ja keskustellaan ekotukitapaamisissa ja yksikkökäynteillä.	Ympäristötoimi, ekotukihenkilöt, koko kaupungin henkilöstö
(Muut energia-asiat).	Suunnitellaan lisää julkisia latauspisteitä sähkökäyttöisille kulkuvälineille (liityntä- pysäköintilaitos).	Toteutussuunnittelu alkaa 2022.	Kuntatekniikka

Yhdyskuntatoimen päästövähennysohjelma 2022

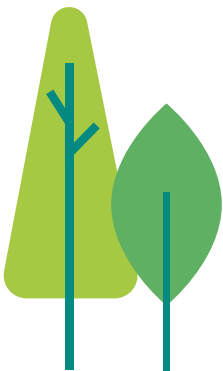
Kestävä ruokakulttuuri	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Kaupungin ruokapalveluissa ja ravintoloissa tarjotaan kestävästi ja vastuullisesti tuotettua ruokaa.			

Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous

Uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta ohjataan globaalisti kestäväälle tasolle.	Suunnitellaan kierrätysmateriaalien hyödyntämistä infrahankkeissa.	Kierrätyslajikkeita on suunniteltu 2022 hyödynnettäväksi infrahankkeissa.	Kuntatekniikka
Yhteiskäyttö- ja jakamiskulttuuria kehitetään kaupungissa. (Kiertotalousasiat.)	Työhuoneiden yhteiskäyttöä lisätään.	Olemassa oleva varausjärjestelmä tai toimivat käytännöt huoneiden yhteiskäytön mahdollistamiseksi.	Tilakeskus ja yhdyskuntatoimen muut yksiköt yleishallinto

Ympäristötietoinen kaupunkiorganisaatio ja asukkaat

Ympäristökasvatusta ja -tietoisuutta vahvistetaan kaupungin henkilökunnan asiakkaiden ja asukkaiden keskuudessa.	Taloyhtiöklubin käynnistäminen Kauniaisissa.	5 kpl taloyhtiötä lähtenyt mukaan toimintaan.	Ympäristötoimi, PKS yhteistyö
	Ekotukihenkilöille kootaan intraan ns. kiinteistökortit (mm. kulutus- ja jätetiedot).	Kortit julkaistu 06/2022 mennessä.	Ympäristötoimi, maankäyttö, yleishallinto
	Resurssiivisuuden tiekartan vaikuttavuushankkeen läpivieminen.	Vaikuttavuus-indikaattorit selvitetty, kestävä kehityksen arviointityökalu valmis.	Ympäristötoimi, yleishallinto
	Toteutetaan yksikkökäynnit yhdessä ekotukihenkilöiden kanssa.	Kaikki kiinteistöt on käyty läpi vuoden 2022 aikana.	Ympäristötoimi, ekotukihenkilöt
	Pidetään ekotuki-treffit 1–2 kuukauden väliajoin eri yksiköissä.	Toteutettu 6–12 ekotukitreffiä.	Ympäristötoimi, ekotukihenkilöt
	Ilmastovahdin (seuranta ja raportointijärjestelmä) käyttöönotto.	Päästövähennystoimenpiteiden seuranta Ilmastovahdin kautta OVK 2:n yhteydessä.	Ympäristötoimi, yleishallinto
Ympäristöasioista viestitään asukkaille mielekkäällä tavalla.	Hiilineutraali Grani -tiedotuskampanja asukkaille.	Viestitään näkyvällä paikalla, (esim. Kauppakeskuksessa), somessa, Kaunis Granissa.	Ympäristötoimi, viestintätiimi
	Ilmasto/ympäristöviestintä-ryhmän perustaminen ja eri viestintämuotojen kehittäminen.	Yhteisten viestintäkampanjoiden toteuttaminen.	Kaikki toimialat

Yleishallinnon päästövähennysohjelma 2022

Vihreä kaupunkirakenne ja liikenne

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen perustuu siihen, että kestävä liikkuminen on Kauniaisissa kilpailukykyistä ja houkuttelevaa.			
Olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ohjataan tukemaan kestäviä kulkutapoja.			
Rakentamisen ohjauksella saavutetaan energiatehokkaita ja kestäviä rakennusratkaisuja sekä kannustetaan uusiutuvan energian paikalliseen tuotantoon.			
Lisätään tietoisuutta viherympäristöjen ja niiden rakenteiden roolista hiilinieluinä ja varastoina sekä keinoina ilmastomuutoksen sopeutumisessa.			

Kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto

Kaupungin tilojen käyttö on tehokasta ja joustavaa.	Tiimien/ yksiköiden kesken huolehditaan tilojen tehokkaasta käytöstä.	Kysely etätyöstä.	Henkilöstöpalvelut
	Etätyökäytäntöjen kehittämistä jatketaan.	Etätyöohjeistuksen päivittäminen.	Hallintopalvelut
Energian tuotanto on vähähiilistä ja uusiutuvaa ja sitä tuotetaan paikallisesti.			
Rakennusten energiatehokkuutta parannetaan.			
Kaupungin henkilöstö ja tilojen käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita energiansäästöissä.			

Kestävä ruokakulttuuri

 <p>Kaupungin ruokapalveluissa ja ravintoloissa tarjotaan kestävästi ja vastuullisesti tuotettua ruokaa.</p>	Kasvisruokapäivä on 1–2 kertaa viikossa ruokapalveluiden ravintoloissa (koulut, päiväkodit, henkilöstöravintolat).	V. 2022 kasvisruokapäivä toteutuu vähintään 1 kerran viikossa ruokapalveluiden henkilöstöravintoloissa.	Ruokapalvelut	
	Ruokahävikin (keittiöhävikki & ruokasalihävikki) vähentäminen. Hävikkimäärät punnitaan ja kirjataan kiloina seurantalomakkeelle päivittäin.	Biojätteeseen menevän ruokahävikin määrä vähenee –20 % vuoden 2022 aikana.		Ruokapalvelut
	Luomutuotteiden käyttöä lisätään niin, että luomun osuus on 25 % ostetuista tuotteista vuoteen 2025 mennessä.	Ruokapalvelut siirtyvät viimeistään v. 2025 Portaat luomuun -ohjelmassa portaalta 4 portaalle 5.		Ruokapalvelut

Yleishallinnon päästövähennysohjelma 2022

Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta ohjataan globaalisti kestäväälle tasolle. (Hankinnat, kierrätys ja jäteasiat.)	Puhdistuspalveluissa selvitetään/kokeillaan Ultra H ₂ O-veden käyttöä uuden nuorisotalon ylläpitosiivouksessa eli tehdään siivouskemikaalitonta siivousta.	H ₂ O-veden käyttö on selvitetty ja kokeiltu nuorisotalon uusilla pinnoilla.	Puhdistuspalvelut
	Kaupungin hankintaohjeiden päivityksen yhteydessä huomioidaan laitteiden ja kalusteiden korjaaminen ensimmäisenä vaihtoehtona, sekä vaatimukset pakkausmateriaalin vähentämisestä.	Hankintaohje päivitetty.	Hallintopalvelut
Yhteiskäyttö- ja jakamiskulttuuria kehitetään kaupungissa.	Perussiivouksissa vähennetään vahvasti emäksisten puhdistusaineiden käyttöä käyttämällä lattioiden puhdistuksessa timantti- ja pintapesulaikkoja (spp-laikat).	Vahan poistot on korvattu timantti- ja pintapesulaikkojen käytöllä.	Puhdistuspalvelut
	Kannustetaan kaupungin tilojen käyttäjiä käyttämään enemmän käsien kuivaamiseen pyyherullia käsipapereiden sijasta.	Käsi- ja paperien käyttö vähenee vuoden aikana ja vähentää siten sekajätteen määrää yksiköissä.	Ruoka- ja puhdistuspalvelut ja kaikki kaupungin yksiköt
	Jatketaan leasing-käytön laajentamista. Leasing-kumppaneita edellytetään jatkokäyttämään vapautuvat konekannat.	Sopimuksissa edellytys laitteiston jatkokäytölle.	Tietohallinto
	Jatketaan tietohallinnon laiteräkisteriä laitteiden elinkaaren hallinnan ja tehokkaan käytön edistämiseksi.	Laiteräkisteri käytössä 2022.	Tietohallinto
	Kartoitetaan, miten tarvehankintojen budjetointia voitaisiin kehittää kannustamaan vain tarpeenmukaisia hankintoja ja uudelleen käyttöä. Selvitetään mahdollisuutta kannustaa tekemään säästöjä, mutta niin etteivät säästöt automaattisesti pienennä tulevaa määrärahaa, ellei saavutettu säästö ole pysyvä.	Selvitys tehty.	Talouspalvelut

Ympäristötietoinen kaupunkiorganisaatio ja asukkaat

Ympäristökasvatusta ja -tietoisuutta vahvistetaan kaupungin henkilökunnan asiakkaiden ja asukkaiden keskuudessa.			
Ympäristöasioista viestitään asukkaille mielekkäällä tavalla.	Viestitään kaupungin kaikissa kanavissa yhteistyössä kaupungin kaikkien toimijoiden kanssa ympäristöasioista.	Jatketaan verkkosivujen käyntimäärien seuraamista aiheeseen liittyen ja panostetaan entistä enemmän sosiaalisen median kanaviin.	Viestintätiimi, ympäristötoimi ja kaikki kaupungin yksiköt

SOTE päästövähennysohjelma 2022

SOTEn päästövähennysohjelman kulmakivet 2022

- Ekotukitoiminnan aktivointi: ekotukihenkilöiden nimeäminen yksiköihin ja kouluttaminen
- Villa Bredan Ekokompassi-sertifikaattityön jatkaminen siirtyy LU-alueelle

SOTEn ympäristölupaus ja toimenpiteet

- Minimoimme ruokahävikin
- Lajittelemme aktiivisesti
- Emme kuormita ympäristöä turhaan
- Optimoimme kiinteistöjen käytön yhdessä tilahallinnan kanssa
- Sitoutamme henkilöstön ympäristötietouteen

Villa Bredan Ekokompassi-sertifikaattiprosessin tavoitteet:

- Haluamme olla edelläkävijä myös ympäristöasioiden hallinnassa.
- Tavoitteenamme on toimia esimerkkinä vanhuspalvelujen ekologisessa järjestämisessä.
- Haluamme hyödyntää kaikki uuden kiinteistön tuomat mahdollisuudet täysimääräisesti.
- Toiminta on linjassa kaupungin strategian ja vision kanssa: "Kohti hiilineutraalia Kauniaista"

Eteneminen

- Vuoden 2022 toimenpideideoiden kerääminen tulosalueilta 10-12/2021
- Vuoden 2022 toimenpiteet päivitettiin vuoden 2021 toimenpiteiden perusteella 12/2021
- Toimenpiteiden vaikuttavuus on arvioitu yhdessä ympäristötoimen kanssa 21.1.2022.
- Päästövähennysohjelma on hyväksytty SOTE Joryssä 14.2.2022
- Päästövähennysohjelma on hyväksytty SOTE valiokunnassa 16.2.2022

Vihreä kaupunkirakenne ja liikenne

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuu-taho
Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen perustuu siihen, että kestävä liikkuminen on Kauniaisissa kilpailukykyistä ja houkuttelevaa.			
Olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ohjataan tukemaan kestäviä kulkutapoja.	Sähköautojen latauspisteiden hankkiminen kotihoitoon: Sähköautot hankittiin 2021 (7 kpl). • Latauspisteiden lisääminen (pikalataus), nykyisten kolmen latauspisteen lisäksi. Tavoitteena älykäs lataus (pilvipalvelu). • Villa Bredan sähkönsyötön muutostarpeet selvityksen alla tilahallinnassa	Uusien latauspisteiden asennus 2022 (budjetti).	Ulla Tikkanen
Rakentamisen ohjauksella saavutetaan energiatehokkaita ja kestäviä rakennusratkaisuja sekä kannustetaan uusiutuvan energian paikalliseen tuotantoon.			
Viherympäristöjä ja -rakenteita sovitaan yhteen kestäväällä tavalla kaupungin tiivistämistavoitteiden kanssa.			
Lisätään tietoisuutta viherympäristöjen ja niiden rakenteiden roolista hiilinieluinä ja varastoina sekä keinoina ilmasto-muutoksen sopeutumisessa.			

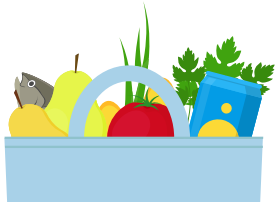
SOTE päästövähennysohjelma 2022

Kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Kaupungin tilojen käyttö on tehokasta ja joustavaa.			
Energian tuotanto on vähähiilistä ja uusiutuvaa ja sitä tuotetaan paikallisesti.	Optimi: Villa Bredan aurinkopaneelin sähköntuotanto, jota täydennetään kotimaisella tuulisähköllä.		
Rakennusten energiatehokkuutta parannetaan.	<ul style="list-style-type: none"> Optimoimme kiinteistöjen (Villa Breda, terveysasema) käytön yhdessä tilahallinnan kanssa Energiankulutuksen seuranta ja poikkeamiin reagointi yhdessä tilapalvelujen kanssa Lämpötilan laskeminen sisätiloissa 1 asteella vähentää kiinteistön energiankulutusta 5 %:lla Valaistuksen ilta- ja päiväasetukset Villa Bredan päivätoiminnan pukuhuone Terveysaseman pukuhuoneet ja WC-tilat sekä tilojen iltakäyttö: valaistuksen automaattitoiminnot 	<ul style="list-style-type: none"> PME-näytön koulutus (Tomi Salminen) EnerKey-koulutus (A-L Granlund-Blomfeldt) Valaistusasetusten tarkistaminen 	Anne Pakomäki
	<ul style="list-style-type: none"> Emme kuormita ympäristöä turhaan Hygieniatuotteiden oikea käyttö Sopivien vaippojen/tuotteiden valitseminen ja käytön optimointi Ohjeiden noudattaminen annostelussa Kertakäyttötuotteiden käytön vähentäminen (esim. WC:ssä käsipapereiden poistaminen) 	<ul style="list-style-type: none"> Koulutus järjestetty x.x.2022 Ohjeistus päivitetty x.x.2022 Tilausmäärien seuranta ja reagointi poikkeamiin Harkinta, henkilöstön mind-set 	Esimiehet
Kaupungin henkilöstö ja tilojen käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita energiansäästöissä.	Varmistetaan tilojen korkea käyttöaste: tilojen monikäyttöisyys, useista tiloista vähempiin, etätyön huomiointi.	<ul style="list-style-type: none"> Otetaan huomioon uusien tilahankkeiden suunnittelussa Ympäristötoimen konsultointi 	Anne Pakomäki

Kestävä ruokakulttuuri

Kaupungin ruokapalveluissa ja ravintoloissa tarjotaan kestävästi ja vastuullisesti tuotettua.	<ul style="list-style-type: none"> Minimoimme ruokahävikin yhdessä ruoka- ja puhdistuspalveluiden kanssa Asukkaiden yksilölliset ja ajantasaiset ravitsemussuunnitelmat (tehty 2021) Tilauksen määrän tarkempi arviointi 	<ul style="list-style-type: none"> Suunnitelmien noudattaminen x.x.2022 Hävikin määrän silmämääräinen seuranta ja siihen reagointi yhdessä ruoka- ja puhdistuspalvelujen kanssa 	Vanhuspalvelut ja terveysasema
---	---	---	--------------------------------

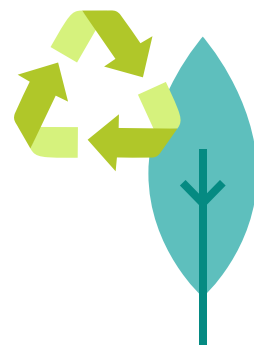
SOTE päästövähennysohjelma 2022

Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta ohjataan globaalisti kestäväälle tasolle. (Hankinnat, kierrätys ja jäteasiat.)	Lajittelemme aktiivisesti <ul style="list-style-type: none"> Pakkausmateriaalien lajittelu jatkuu Villa Bredassa Lajittelu jatkuu jokaisessa työpisteessä Villa Bredassa Lajittelun tehostaminen terveysaseman kaikissa tiloissa: erilaiset keräysastiat ja selkeät ohjeet/merkinnät 	Tavoite (mittarit) <ul style="list-style-type: none"> Ohjeistus päivitetty x.x.2022 Harkinta, henkilöstön mind-set Sähköisen XDS-arkiston ja print-to-XDS-toiminnallisuuden käyttöönotto 2022 	Laitoshuolto vastaa ohjeistuksesta, esimiehet
Yhteiskäyttö- ja jakamiskulttuuria kehitetään kaupungissa.			
Kiertotalousasiat	Ylimääräisen tavaran laittaminen kiertoon (kiertonet.fi).		Pekka Suhonen

Ympäristötietoinen kaupunkiorganisaatio ja asukkaat

Ympäristökasvatusta ja -tietoisuutta vahvistetaan kaupungin henkilökunnan asiakkaiden ja asukkaiden keskuudessa.	Sitoutamme henkilöstön ympäristötietouteen <ul style="list-style-type: none"> Ekotukitoiminnan aktivointi Ekotukitoiminnan jalkauttaminen työyhteisöön (esimiesten rooli) Perehdytyksen parantaminen Viestintä yhdessä kaupungin viestinnän kanssa Pohditaan ideoista palkitsemista Etätöön ja etävastaanoton suosiminen 	Tavoite (mittarit) <ul style="list-style-type: none"> Ekotukihenkilöiden nimeäminen x hlöä Ekotukihenkilön ohje (Intra) Esimiehen esimerkki arjessa ja toiminnan rakenteissa esim. vanhuspalvelujen johtoryhmän (VAJO) asialistalla joka viikko) Etätöyöskentelysopimus. Etätöyöskentelyn mahdollisuudet ympäristönäkökulmasta (esimiehet) 	Ekotukitoiminnasta, perehdytyksestä ja omasta esimerkistä sekä mahdollisesta palkitsemisesta vastaavat esimiehet Viestinnästä vastaa Anne Pakomäki
	Sosiaalipalveluiden asiakkaiden (MT, maahanmuuttaja, ikääntyneet) yhteinen ympäristötapahtuma (Green Care, lajitteluopastus, luontoretki, hyvinvoinnin lisääminen, Kasavuoren riksha-retki iäkkäille).	Suunnittelu ja kokeilu 2022.	Esimiehet
Ympäristöasioista viestitään asukkaille mielekkäällä tavalla.			

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2022

Vihreä kaupunkirakenne ja liikenne

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen perustuu siihen, että kestävä liikkuminen on Kauniaisissa kilpailukykyistä ja houkuttelevaa.	Kansalaisopiston opinto-ohjelman toimipistekarttaan Pohjoinen Heikelintie merkitään jalankulkureitiksi.	Selvitetään mahdollisuutta ja toteutetaan lisäämällä esittein karttaan.	Kansalaisopisto
	Osallistutaan autottomaan päivään (kansalaisopisto).	Tiedotus kaupungin kotisivulla, opiston kotisivulla sekä julisteiden muodossa opistolla.	Kansalaisopisto
	Pujottelurinteen sähkönkorotuksen yhteydessä edesautetaan sähköauton latauspisteen mahdollistamista.	Käydään läpi mahdollisuudet kuntatekniikan kanssa.	Liikuntapalvelut
Olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ohjataan tukemaan kestäviä kulkutapoja.	Ingen parkering på skolgården, minska på skjutsandet med bilar till skolan, om ej, låt elever gå från stationsvägen.	Förbud på att parkera, köra in på skolgården Ökar elevernas rörelse.	Personalen (Granhultskolan och Hagelstamska)
	Vi ser till att det finns tillräckligt med cykelställningar på gården. Och vi uppmantrar till rörelse i vardagen, och ber att man kommer till skolan utan att använda egna bilar.	Vi informerar både studerande och hemmen om stadens och skolans strategi.	Samhället och skolan (GGS)
	Vi värnar om de grönområden som finns i närheten av skolcentrumet och funderar på ifall delar av skolgården i framtiden kunde förses med gräsmatta eller plats för att spela istället för att vara parkeringsplats för bilar.		Staden, skolan (GGS)
	Edistetään kestävää liikkumista ja hyödynnetään kestäviä kulkutapoja.	Suositaan lähialueretkeilyä, johon päästään jalkaisin. Kannustamme myös perheet kestävään liikkumiseen.	(Ankkalampi pk)
	Opiskelijoiden ja henkilökunnan polkupyörien käyttöä palvelevia rakenteita kehitetään: katokselliset pyörätelineet, paremmat lukitsemismahdollisuudet, lataamismahdollisuus sähköpyörien akuille, pyörätiet. Talvipyöräilyä edistävät toimet, helpotetaan parkkeerausta katoksen alla.	Polkupyörien käyttöä tukevan infrastruktuurin syntyminen.	Kasavuoren koulukeskus Yhteistyötaho: yhdyskuntatoimi
	Koulu tiedottaa ja kannustaa kestäväen kehityksen mukaisten liikkumisen vaihtoehtojen puolesta ja edistää omassa toiminnassaan julkisten liikennevälineiden käyttöä.	Tiedotus koteihin ja opiskelijoille on tehty.	Kasavuoren koulukeskus

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2022

Rakentamisen ohjauksella saavutetaan energiatehokkaita ja kestäviä rakennusratkaisuja sekä kannustetaan uusiutuvan energian paikalliseen tuotantoon.	Koulukeskuksen tuleviin korjaukiin ja uudisrakentamiseen otetaan mukaan hiilineutraaliuden ja energiatehokkuuden aspekti jo suunnitteluvaiheessa, mm. A-siiven suunnittelun yhteydessä (puu/betonirakentaminen: ero hiilijalanjäljessä 30–70 %).	Puun käytön lisääntyminen rakenteissa. Kiinteistön energia- tehokkuus kasvaa.	Kasavuoren koulukeskus Yhteistyötaho: yhdyskuntatoimi
Lisätään tietoisuutta viherympäristöjen ja niiden rakenteiden roolista hiilinieluinä ja varastoina sekä keinoina ilmastomuutoksen sopeutumisessa.	Vaikutetaan Kasavuoren metsäalueen säilymisen puolesta lähiympäristön rakentamisen yhteydessä.	Kasavuoren metsäalue säilyy edelleen virkistyskäytössä ja merkittävänä Koulut.	Kasavuoren koulukeskus Yhteistyötaho: ympäristötoimi
	Kehitetään uusi ympäristökasvatuksen toimintamalli.	Ympäristökasvattajaksi opiskeleva henkilöstön jäsen kehittää ja jalkauttaa ympäristöreppu-toimintamallin (2022). Valmis malli jalkautetaan toisiin yksiköihin (2023).	Varhaiskasvatus- yksikkö (Grani språkbud)
	Lisätään tietoisuutta viherympäristöjen ja niiden rakenteiden roolista hiilinieluinä ja varastoina.	Keskustellaan teemasta aamu- piireissä, erilaisissa projekteissa eri oppimisosa-alueissa. Käsittelemme teemaa ainakin kerran vuodessa.	(Ankkalampi pk)

Kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Kaupungin tilojen käyttö on tehokasta ja joustavaa.	Kan hyra ut skolans utrymmen om det önskas. Ungdomsgården vara i skolan.	Göra statistik på hur mycket lokalerna används.	I samarbete med kulturen och ungdomsgården (Granhultskolan och hagelstamska)
	Koulun tiloja hyödynnetään opetuksen päätyttyä koulun oppilaiden harrastus- ja vapaa-ajan toiminnassa.	Grani-mallin kerhotoiminta käyttää koulun tiloja erityisesti iltapäivisin, jolloin tilat ovat olleet tyhjiillään.	Grani-mallin koordinaattori
Energian tuotanto on vähähiilistä ja uusiutuvaa ja sitä tuotetaan paikallisesti.	Viherkaton ja aurinkopaneelien asennusmahdollisuudet. Keskustelua yhdyskuntatoimen kanssa onko toteutettavissa ja millä aikataululla asiaa voitaisiin selvittää. Ympäristötoimen Anna Sjövall on mukana keskusteluissa.	Selvitystyön aikataulu	Kirjasto
Rakennusten energia- tehokkuutta parannetaan.	Tutkitaan mahdollisuuksia säästää energiaa valaistuksessa, esim. piha- valaistus yöaikaan.	Kiinteistöhuolto ja ympäristö- asiantuntijan käynti Petrassa.	Kansalaisopisto
	Liikuntapaikkojen parkkipaikat ja Smedsintien kentän sekä Saharan kentän valaistuksen päivittäminen LED-valoihin.	Toteutus vuoden 2022 aikana.	Liikuntapalvelut
	Kulttuuritaloihin liittyvä energiankäytön vähentäminen arjessa.	Talojen energiankäyttöä seurataan.	Kulttuuripalvelut
	Uusitaan sisävalaistusta (LED-valot, liiketunnistimet).	Aloitetaan valaistussuunnitelman laatiminen 2022 ottamalla yhteyttä Tomi Salmiseen.	Pikku Akatemian henkilökunta kiinteistöhuolto/ tilakeskus

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2022

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Kaupungin henkilöstö ja tilojen käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita energiansäästöissä.	Undvika att öppna fönster och dörrar onödigt under uppvärmningsperioden.		Personalen på enheten (Kasabergets daghem)
	Energian tuotanto ja kulutus sekä veden kulutus tehdään näkyväksi.	Näytöt ja selkeät diagrammit kulutuksesta koulun käytäville. Informaatiota hyödynnetään koulun opetuksessa ja toiminnassa.	Kasavuoren koulukeskus Yhteistyötaho: yhdyskuntatoimi Koulut
	Koulukeskuksessa toimii molempien koulujen yhteinen kestävän kehityksen työryhmä.	Työryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa. Energiaa säästyy normaalissa koulun toiminnassa.	Kasavuoren koulukeskus
	Tilojen nopea tuulettaminen talvella ja kesällä sälekaihtimien tarkoituksenmukainen käyttö. Tilojen lämpötilojen säätäminen oikealle tasolle.	Yksikköpalavereissa pidetään yllä asiaa ja opastetaan. Ympäristö-asiantuntijan käynti yksikössä ja käynnin yhteydessä asian käsittely.	Varhaiskasvatus-yksikkö Yhteistyötahot: ympäristöasiantuntija, kiinteistö-palvelut (Grani språkbad)
	Kestävän kehityksen tiimi kannustaa hyödyntämään luokissa luonnonvaloa avaamalla kaihtimet ja sammuttamaan sähkövalot silloin, kun niitä ei tarvita.	Keke-tiimi tutustuu Enerkey-palveluun Anna Sjövallin johdolla.	Keke-tiimi (Mäntymäen koulu)
	Energian säästö lämpötilojen säätäminen optimaaliseksi. Valojen sammutus. Veden käytön/ kulutuksen seuraaminen.	Lasten opettaminen kestävään kehitykseen.	Metsämajan pk
	Patterien säätely.	Vauvat avoimessa, nostetaan lämpöä ja palautetaan kun tilaisuus ohi.	Avoin perhetoiminta
	Pyrimme olemaan aktiivisia toimijoita energiansäästöissä ja käyttämään tilojamme tehokkaasti.	Sammutamme valot huoneista, joissa emme ole. Tarkistamme mahdollisuuden saada ikkunoihin sälekaihtimet, kesän kuumien päivien varalta.	(Ankkalampi pk)

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2022

Kestävä ruokakulttuuri	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Kaupungin ruokapalveluissa ja ravintoloissa tarjotaan kestävästi ja vastuullisesti tuotettua ruokaa.	Vi odlar våra egna grönsaker på vår gård och i vårt växthus. Återanvänder till exempel salladsrötterna som blivit över av det som är köpta från butiken och är redan använt.	Motiverar barnen att lära sig mer om ekologiska levnadsvanor gällande maten och återvinning och uppmuntrar dem att äta mer grönsaker via att de själv får delta i odlandet.	Ekebo gruppfamiljedaghem
	Vi rekommenderar att man väljer de vegetariska alternativen. Vi ser över mängden mat som vi tar och strävar efter att minska matsvinnet.		Vi planerar att väga vårt matsvinn och försöka minska avfallsmängden. (GG5)
	Kasvisruokailun edistäminen.	Kansalaisopisto järjestää syyskaudella kaksi kasvisruokakurssia.	Kansalaisopisto
	Vähennetään ulkomaalaisten tuotteiden, sekä maitotuotteiden kulutusta.	Liikuntapalveluiden tapahtumissa ja palaverissa suositaan kotimaisia tuotteita. Kahvimaito vaihdetaan myös kaurajuomaan.	Liikuntapalvelut
	Viestitään kirjaston vege-linjauksesta (tarjotaan pelkästään kasvisruokaa, kauramaitoa kahviin, ostetaan luomu- & reilun kaupan tuotteita) ja haastetaan muut kaupungin yksiköt mukaan toimintaan.	Artikkeleita aiheesta ja somepostauksia	Kirjasto
	Kirjastopuutarhaprojekti (viljellään syötäviä kasviksia ja yrttejä kirjastossa) toteutetaan toista vuotta. Projektilla innostetaan asiakkaita kokeilemaan pienikokoista lähiruokaviljelyä.	Kirjastopuutarha esillä n. touko-elokuu.	Kirjasto
	Tehdään yhteistyötä ruokapalvelun kanssa tilausmäärien optimoimiseksi.	Yhteistyöpalaveri ruoka- ja puhdistuspalvelupäällikön kanssa	Yhteistyötaho: Ruoka- ja puhdistuspalvelut (Grani språkbad)
	Pyrimme tarjoamaan kestävästi ja vastuullisesti tuotettua ruokaa sekä minimoimaan hävikin.	Suosimme lähiruokaa, kotimaista sekä olemme aktiivisessa vuorovaihtuksessa ruokapalveluntuottajan kanssa toiveistamme. Tilaamme tarpeeseen, henkilöstömäärän/lapsimäärän muuttuessa pienennämme tilausmääriä. Laitamme pakastimeen esimerkiksi ylimääräistä leipää ja käytössä on first in first out -tapa.	(Ankkalampi pk)

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2022

Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta ohjataan globaalisti kestäväälle tasolle. (Hankinnat, kierrätys ja jäteasiat.)	Sorteringskärl vid daghemmen, uppdatering av sopsorteringen.	Handledning i avfallssortering börja med barnen, "skräppolis".	Öppna familje- verksamheten
	Lajittelua tehostetaan.	Muovijäteastia.	Kansalaisopisto
	Lasketaan paljonko paperia säästyy, kun kevätkauden esitettä ei enää paineta ja tästä luonnonvarojen ja eurojen säästöstä tiedotetaan.	Tiedotus kaupungin sivulla.	Kansalaisopisto
	Pujottelurinteen vedenottoon Lippajärvestä liittyvä selvitystyö.	Selvitystyö tehtynä kuluvan vuoden aikana.	Liikuntapalvelut
	Kehitetään kirjaston lajittelumahdollisuuksia sekä henkilökunnan että asiakkaiden tiloissa.	Osallistutaan ekotukitreffeille aiheesta, yhteistyötä muiden yksikköjen kanssa.	Kirjasto
	Kirjaston asiakastilojen uudistamisessa huomioidaan materiaali-kierrätys, uusiokäyttö ja energiatehokkaat ratkaisut.	Suunnittelun edetessä keskustelu- ja ympäristötoimen ja suunnittele- van arkkitehdin kanssa.	Kirjasto
	Nuorisotalolle hankitaan monikeräysastiat ja nuorille opetetaan lajittelua.	Astiat hankitaan nuorisotalon avattua.	Nuorisopalvelut
	Kulttuuripalveluiden toiminnassa ja palveluntuotannossa suositetaan kestäväää kulutusta ja kiertotaloutta, siten kun tämä on toiminnan kannalta mahdollista.	Tiedotusta siitä miten onnistutaan.	Kulttuuripalvelut
	Koulukeskuksessa on toimiva jätteiden lajittelu jakeisiin ja tarvittava infrastruktuuri jakeiden toimittamiseen jatkokäsittelyyn. Kokeillaan luokkia, joissa ei ole jäteastiaa. Lajitteluas- tioiden määrää lisätään käytävillä. Siirrytään vähitellen paperipyyhkeistä kangaspyyhkeisiin.	Jätejakeiden lajittelu ja kuljetus jatkokäsittelyyn toimii.	Kasavuoren koulukeskus Yhteistyötaho: yhdyksuntatoimi ja puhdistus- palvelut
	Uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta tarkkaillaan ja ohjataan kestäväälle tasolle.	Kierrätämme kaiken mahdollisen. Molemmissa yksikössä ainakin pahvia, lasia, biojäte ja sekajäte. Kaupasta tulleita laatikoita käytetään myös toiminnassa tai askartelussa. Perheitä pyydetään kerran vuodessa tuomaan kierrätysmateriaalia askartelua varten.	(Ankkalampi pk)
Lisätään bio-, kartonki-, muovi- ja sekajätteen lajittelua.	Roskakatoksen laajennus lain vaatimalle tasolle lajittelun vaatimien astioiden osalta lisämäärärahaehdotuksella 2022.	Pikku Akatemian henkilökunta kiinteistöhuolto/ tilakeskus	
Yhteiskäyttö- ja jakamis- kulttuuria kehitetään kaupungissa.	Hankitaan lisää lainattavia yhteiskäyttö- tavaroita kirjastoon.	Kysely kuntalaisille, jossa kartoitetaan tavaroiden tarvetta. Lainaukseen liittyvien käytännön toimenpiteiden selvittäminen sekä tavaroiden hankkiminen.	Kirjasto
	Selvitetään kalusteiden kierrätystä ja varastotilojen hyötykäyttöä.	Keke-tiimi käynnistää ja seuraa yhteistyötä rehtorin kanssa.	Rehtori ja sivistys- toimi. Konsultaa- tio Anna Sjövall (Mäntymäen koulu)
	Yhdessä lasten vanhempien kanssa järjestetään kirjaputori vaatteiden kierrätykseen.	Yhteinen tempaus varhaiskasvatuksen yksikössä keväällä/kesän kynnyksellä.	Koko henkilöstö +huoltajat (Sansipellon pk)

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2022

Ympäristötietoinen kaupunki- organisaatio ja asukkaat

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Ympäristökasvatusta ja -tietoisuutta vahvistetaan kaupungin henkilökunnan asiakkaiden ja asukkaiden keskuudessa.	Grankotten blir ett Grön flagg-daghem under år 2022.	Grön flagg till år 2023.	Barnen och personalen på daghemmet Grankotten samt rapporteringen till Grön flagg.
	Många vårdnadshavare går el. cyklar med sina barn till förskolan.	Antal familjer o. ggr/vecka familjerna.	Personalen, familjerna (förskolan vid Granhult)
	Vi uppmanar alla att tänka på miljövänliga alternativ då det gäller kommunikationsmedel i sin vardag.		Skolans personal + hållbarhetsteame (GGS)
	Liikuntapaikoille saapuvia kannustetaan saapumaan toimintaan kävellen, pyöräillen tai käyttämällä joukkoliikennettä.	Suurin käyttöaste tulee seuroilta. Kannustetaan seuroja toteuttamaan eri tavoin hiilineutraalia Kauniaista leikkimielisten kisojen kautta. Seurakirje sisällöstä ja vuoden 2022 teemasta kaikille seuran yhteyshenkilöille. Kisan säännöt ilmenevät kirjjeessä. Pyydetään kuitausta mitkä seuroista mukana. Seurat voivat itse miettiä miten toteuttavat tätä oman joukkueen sisällä. Jaetaan kahteen kauteen – juhannukseen / vuoden loppuun asti. Kauden jälkeen palkitaan parhaiten päästövähennysohjelmaa toteuttaneet seurat ja tuodaan nämä esille tiedotuskanavissamme.	Liikuntapalvelut
	Kaupungin alueen ulkopuolisiin tapaamis- sin ja koulutuksiin osallistutaan etäyhteyk- sillä, kimpakyydeillä tai junamatkoilla, vältetään lentämistä.	TYKY-päivät ja muut sisäiset tapaamiset huomioidaan näiden valossa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut
	Edistetään ilmastoystävällisiä liikennemuotoja työmatkoja varten (esim. sähköpyörät).	Kannustetaan ja muistutetaan säännöllisesti kokousten ja viestin- nän kautta. Sähköpyörä liikunta- palveluiden käytössä.	Liikuntapalvelut
	Budjetoidaan resurssit Vihreä Lippu -toimintaan.	Otetaan talousarvionsuunnitteluun (2023) mukaan Vihreä Lippu- toiminnan kustannukset.	Yhteistyötahot: Varhaiskasvatuspääl- likkö, talouspäällikkö (Grani språkbad)
	Perustetaan oppilaista koostuva Vihreä lippu https://vihrealippu.fi/ Resurssoi- daan toimintaan tarvittavat määrärahat (ohjaavien opettajien palkkio ja toimintaan kuuluvat materiaalikustannukset).	Toiminta käynnistyy syksyllä 2022. Toiminnan tavoitteena on lisätä oppilaiden ympäristötietoisuutta ja tukea kasvua ympäristöasioita tie- dostaviksi yhteiskunnan toimijoiksi.	Rehtori, oppilaat ja ohjaavat opettajat (Grani språkbad)
	Koulu tiedottaa ja kannustaa kestä- vän kehityksen mukaisten liikkumisen vaihtoehtojen puolesta ja edistää omassa toiminnassaan julkisten liikennevälinei- den käyttöä.	Rehtorin Wilma-viesti huoltajille lukukauden alussa. Viestissä koros- tetaan turvallisuuden ja terveyden myös ympäristönäkökulmaa (hiili- neutraali Grani 2035, linkki sivuille).	Rehtori ja keke-tiimi Mäntymäen koulu

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2022

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
	Uusien oppilaiden, opiskelijoiden ja henkilökunnan jäsenten perehdytys koulukeskuksen kestävän kehityksen käytäntöihin. Lukuvuosittain kertaus käytännöistä kaikille opiskelijoille ja henkilökunnalle.	Kestävän kehityksen perehdytys toiminnassa.	Kasavuoren koulukeskus
	Perustetaan oppilaista koostuva Vihreä lippu https://vihrealippu.fi/ Resurssoidaan toimintaan tarvittavat määrärahat (ohjaavien opettajien palkkio ja toimintaan kuuluvat materiaalikustannukset).	Toiminta käynnistyy syksyllä 2022. Toiminnan tavoitteena on lisätä oppilaiden ympäristötietoisuutta ja tukea kasvua ympäristöasioita tiedostaviksi yhteiskunnan toimijoiksi.	Rehtori, oppilaat ja ohjaavat opettajat (Mäntymäen koulu)
	Luontopedagogiikan aktiivinen kehittäminen, arviointi ja toteuttaminen. Ympäristökasvatuksen rakentaminen toiminnan suunnittelun pohjalle.		Norlandia Graniitti
	Aktivoidaan lapset kestävän kehityksen ajatusmalliin ja opetetaan sitä arjessa.	Tilataan Ympäristökeskuksen Roju-Pöhö vierailuja päiväkotiin. Tehdään esioppilaiden kanssa vierailu Kierrätyskeskukseen.	Pikku Akatemian henkilökunta, Ympäristökeskus ja Kierrätyskeskus
Ympäristöasioista viestitään asukkaille mielekkäällä tavalla.	Hållbar vardag, livsstil och utveckling lyfts fram och finns tillgängliga för alla.	Tas upp på våra GHT:n/MT:n och på kvällar för vårdnadshavarna.	Skolan (GGS)
	Lasten kanssa istutetaan kasveja, yrttejä/ kukkia pihapiiriin laatikoihin.	Keväällä 22.	Henkilöstö+lapset (Sansipellon pk)

